

ALLE-DOEG-KERK

* Middagpauzedienst 9 juni 2021 *

Voorganger: dhr. Alain Verheij (Alphen a/d Rijn)

Thema: *Moet ik soms zorgen voor mijn naaste?*

n.a.v. Genesis 4: 1-10 (Kain en Abel)

Ik las ergens dat wij tijdens de coronacrisis onze 'stranger skills' een beetje zijn kwijtgeraakt. Dat zijn onze vaardigheden om vreemdelingen te ontmoeten. We waren vaker binnen, en zaten versholven achter mondkapjes, laptops en beschermend hard plastic. Voor die tijd hadden we veel vaker toevallige ontmoetingen en spontane contacten, zomaar in de bus, in een winkel of op reis. Tijd om het na de pandemie weer opnieuw te leren, dus. Hoe ga je om met de medemens, wat zijn de spelregels? Ik keek in Genesis 4 naar hoe het de eerste mensenkinderen verging.

Nadat de mens het paradijs uit is gezet, werden Adam en Eva direct creatief: ze verwekten kinderen. Wat vroeger een scheppingsdaad van God was, het maken van mensen, konden Adam en Eva voortaan zelf regelen. Of zo voelde het. Daarom noemde Eva haar eerste zoon *Kain*. Dat komt voor het Hebreeuwse woord voor 'verwerven, regelen'. Lieve God, ik heb een man op aarde gezet! Ze is er trots op. Daarna blijkt er nog een zoon te komen, en die noemt zij *Abel*. Dat betekent 'ademtocht', 'zuchtje wind'. Je bent Abel al vergeten voordat je hem gedag hebt gezegd; uit zijn naam spreekt een fundamentele onopvallendheid.

Kain en Abel gaan twee verschillende wegen. De oudste broer, de broer van 'ik regel het wel', wordt landbouwer. Dat is een stapje verder in de menselijke beschaving. Hij bewerkt de aarde en leeft van de oogst. Abel trekt rond met dieren, als herder. Kijk je verder in Kains nageslacht, dan zie je dat we de complete menselijke cultuur aan zijn nakomelingen te danken hebben. Zijn nakomelingen ontdekten tenten, industrie, metaalbewerking, muziek, en de eerste man die bedacht dat hij twee vrouwen wilde hebben, was ook een verre achterkleinzoon van Kain. Zijn nalatenschap is opvallend, vindingrijk en invloedrijk. Over de Kains schrijf je naar huis.

Over Abel lezen we niets. Hij zegt geen woord in de Bijbel, hij vindt niets uit, er wordt geen bijzonder talent van hem vermeld. Behalve dat hij contact kon leggen met God. Hij offerde een dier, en God merkte zijn offer op. Alsof het Bijbelverhaal wil zeggen: Abel had als onopvallend mensenkind wat extra aandacht van God nodig, en hij kreeg het ook. Tot zover is er niets aan de hand. Totdat Kain er lucht

van krijgt dat Abel één talent heeft dat hijzelf niet heeft: *godsdiens*. En zoals het wel vaker gaat bij mensen die al zoveel hebben, wil hij nog meer. Hij wil ook dat ene verschil waarmee zijn broertje hem aftroeft, tenietdoen. Abel moet dood – en zo geschiedt.

Normaal gesproken zou dit een weggemoffelde moord zijn. Kain en zijn kinderen schrijven de geschiedenisboeken, Abel heeft niets te vertellen. Niemand zou van het bestaan van Abel hebben geweten, als het aan Kain lag. Maar de Bijbelschrijvers willen een alternatieve geschiedenis bieden. Een geschiedenis van: **de kwetsbare moet wél een stem krijgen**. Het slachtoffer moet wél opgemerkt worden. **De krachtpatser mag níet het laatste woord hebben**. En daar verschijnt God ten tonele, die aan Kain vraagt waar zijn broertje is. 'Weet ik veel', antwoordt de moordenaar. 'Ben ik mijn broeders hoeder?'

Ja, natuurlijk ben je je broeders hoeder. Zoals Abel trouw en liefdevol op zijn schapen past, zo moeten mensen op elkaar letten. We leven nu eenmaal in een maatschappij waarin veel mensen worden vergeten. Er zijn veel mensen die in een 'risicogroep' zitten, die geen bestaansrecht hebben, die onzichtbaar blijven omdat ze niet over bijzondere talenten beschikken. De geschiedenis wordt geschreven door de Kains, zij die het allemaal wel regelen voor zichzelf, creatief, een beetje brutaal maar ook machtig interessant. **Toch**, zegt de Bijbel, **is de échte geschiedenis geen monoloog, maar een samenspel van de Kains en de Abels**, die elk hun partij spelen en niet zonder elkaar kunnen.

Ik heb het verhaal van Kain en Abel vaak verteld, en ik ontdek dat het twee boodschappen heeft. Als je een Abel bent, als je niet overtuigd bent dat je er mag zijn, is het een troostrijk verhaal. Abel heeft geen woord gezegd, maar krijgt wel een stem omdat God op Abel let. Jouw bestaansrecht is *ononderhandelbaar*, je móest er zijn en niemand kan jou dat afpakken. Als je een Kain bent, een succesmens, is de boodschap dan weer strenger. Het verhaal roept je op om **je broeders (of zusters) hoeder te zijn**, om actief te letten op en **aandacht te geven aan je kwetsbare medemens**.

Voor de meesten van ons geldt, dat de Kains en Abels allebei in ons wonen en een beetje strijden om de voorrang. Mogen die twee broers elkaar voor eeuwig liefdevol omhelzen. In ons leven, in onszelf, en in onze hele maatschappij.

